

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 244/03-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. februára 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Jána Klučku v konaní o sťažnosti Donau - Tankschiffahrtsgesellschaft m. b. H., so sídlom Viedeň, Handelskai 265, Rakúska republika, zastúpenej advokátom JUDr. M. Š., B., vo veci porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 116/01 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Donau - Tankschiffahrtsgesellschaft m. b. H. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 116/01 porušené bolo.

2. Krajskému súdu v Bratislave prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 32 Cb 116/01 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Donau - Tankschiffahrtsgesellschaft m. b. H. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 40 000,-- Sk (slovom štyridsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je

Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Krajský súd v Bratislave je p o v i n n ý uhradiť trovy konania Donau - Tankschiffahrtsgesellschaft m. b. H. vo výške 8 800,-- Sk (slovom osemtisíc osemsto slovenských korún) na účet jej právneho zástupcu JUDr. M. Š., B., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 10. novembra 2003 doručené podanie Donau - Tankschiffahrtsgesellschaft m. b. H. (ďalej len „sťažovateľka“), so sídlom Viedeň, Handelskai 265, Rakúska republika, zastúpenej komerčným právnikom JUDr. M. Š., B., označené ako „Sťažnosť proti porušovaniu základného práva podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky“. V okolnostiach prípadu sťažovateľka uviedla:

„... sťažovateľ v rámci svojho predmetu podnikania pravidelne využíva služby poskytované verejným prístavom v Bratislave, ktorý prevádzkuje spoločnosť Slovenská plavba a prístavy, a. s. Nakoľko sťažovateľ je zahraničnou právnickou osobou, je povinný podrobiť sa pri vjazde do prístavu pasovej a colnej kontrole. Na tento účel bol na vymedzenom riečnom kilometri postavený štátny pontón, kde pristávajú plavidlá za účelom vykonania pasovej a colnej kontroly. V zmysle príslušného Plavebného poriadku č. 5/1995 išlo o štátny pontón určený na odbavovanie vstupnej kontroly. V rozpore s týmto právnym stavom Slovenská plavba a prístavy, a. s. spoplatňovala prístup k nemu a fakturovala sťažovateľovi užívanie tohto pontónu pri vstupných prehliadkach. Z uvedeného dôvodu vznikalo Slovenskej plavbe a prístavom, a. s. bezdôvodné obohatenie, nakoľko získavala plnenie bez právneho dôvodu.

Vzhľadom na tento stručne opísaný skutkový stav sa sťažovateľ rozhodol, že podá na príslušnom súde žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 620.217,- ATS

s príslušenstvom proti Slovenskej plavbe a prístavom, a. s. Táto žaloba bola podaná sťažovateľom na vecne a miestne príslušnom Krajskom súde v Bratislave dňa 19. 07. 2001. Toto konanie je vedené u porušovateľa pod sp. zn.: 32 Cb 116/01. ...

Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v platnom znení (ďalej len „ústava“) každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa § 6 Občianskeho súdneho poriadku v konaní postupuje súd v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná.

Podľa § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Napriek všetkým vyššie uvedeným ustanoveniam ústavy a Občianskeho súdneho poriadku Krajský súd v Bratislave do dnešného dňa, t. j. po dvoch rokoch a troch mesiacoch od podania žaloby, neurobil ešte ani jeden procesný úkon smerujúci k prejednaniu a rozhodnutiu súdneho sporu medzi sťažovateľom a Slovenskou plavbou a prístavmi, a. s. Nevyzval sťažovateľa ani na zaplatenie súdneho poplatku s oznámením účtu, na ktorý má byť zaplatený a nevytýčil ani jedno pojednávanie vo veci.

Sťažovateľ sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu viackrát pokúšal dosiahnuť nápravu uvedeného stavu a to na základe sťažností adresovaných predsedkyňi Krajského súdu v Bratislave zo dňa 14. 1. 2003 a zo dňa 30. 6. 2003. Na tieto sťažnosti obdržal právny zástupca sťažovateľa odpovede zo dňa 07. 02. 2003 a 26. 08. 2003. Listom zo dňa 26. 08. 2003, ktorý bol právnenému zástupcovi navrhovateľa doručený dňa 11. 09. 2003, predsedkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. M. Š. uznala sťažnosť sťažovateľa za opodstatnenú a konštatovala prietah v predmetnom konaní, ktorý bol zapríčinený predovšetkým vysokým počtom nevybavených obchodných vecí vedených na súde. Ani od 11. 9. 2003 do podania tejto sťažnosti nebol vykonaný žiadny procesný úkon zo strany súdu.“

Z tohto dôvodu sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po vykonanom dokazovaní rozhodol takto:

„1. Krajský súd v Bratislave vo veci vedenej pod sp. zn. 32 Cb 116/01 porušil právo spoločnosti Donau - Tankschiffahrtsgesellschaft m. b. H. so sídlom Handelskai 265, 1021 Viedeň, Rakúska republika, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Krajskému súdu v Bratislave prikazuje, aby vo veci žaloby spoločnosti Donau - Tankschiffahrtsgesellschaft m. b. H. o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 620.217,- ATS s príslušenstvom proti spoločnosti Slovenská plavba a prístavy, a. s. so sídlom Pribinova 24, 815 24 Bratislava, IČO: 35 705 671 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Spoločnosti Donau - Tankschiffahrtsgesellschaft m. b. H. priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 300.000,- Sk (slovom: tristotisíc slovenských korún), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný jej vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Spoločnosti Donau - Tankschiffahrtsgesellschaft m. b. H. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume, v akej budú vyčíslené pred vydaním rozhodnutia, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet komerčného právnik JUDr. M. Š., B. vedený v Ľudovej banke, a. s.“

Keďže sťažnosť sťažovateľky spĺňala zákonom predpísané náležitosti podľa § 20 ods. 1 a § 50 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a neexistovali dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona, ústavný súd ju 3. decembra 2003 prijal na ďalšie konanie.

Podľa § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde sa k prijatej sťažnosti vyjadrila aj predsedníčka Krajského súdu v Bratislave (Spr. 3867/03 z 15. januára 2004), ktorá uviedla:

„Oboznámila som sa so sťažnosťou sťažovateľa Donau-Tankschiffahrtsgesellschaft m. b. H., Viedeň, Rakúska republika, zastúpeného JUDr. M. Š. Uznávam jej opodstatnenosť

a plne sa pridržiavam svojich odpovedí zo dňa 7. 2. 2003 a 26. 8. 2002, ktoré sťažovateľ pripojil i k ústavnej sťažnosti.“

Keďže obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania, ústavný súd vo veci sťažovateľa konal a rozhodol bez nariadenia jeho pojednávania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...“.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

Pri uplatnení týchto kritérií však ústavný súd súčasne berie do úvahy, že ich aplikácia je oveľa jednoduchšia v prípadoch, v ktorých zistil, že „súd bol celkovo nečinný a od podania žalobného návrhu neuskutočnil vo veci žiadne úkony“ (II. ÚS 4/03).

Ako zo sťažnosti, tak aj z vyžiadaného súdneho spisu Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 32 Cb 116/01 vyplynulo, že v ňom ide práve o takýto prípad, keďže Krajský súd v Bratislave od 19. júla 2001, keď sťažovateľka podala súdu žalobný návrh, až do 14. októbra 2003 neuskutočnil vo veci samej žiaden úkon, t. j. bol absolútne nečinný napriek tomu, že sťažovateľka sa domáhala konania vo veci aj opakovanými sťažnosťami podanými podľa § 17 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách

prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov. Predsedníčka Krajského súdu v Bratislave vo svojich odpovediach na podané sťažnosti (7. februára 2003 a 26. augusta 2003) uviedla, že uznáva ich opodstatnenosť. Napriek uvedenej skutočnosti Krajský súd v Bratislave v období od 19. júla 2001 do 14. októbra 2003, t. j. 2 roky a 3 mesiace, vo veci nekonal vôbec bez toho, že by jeho postupu bola bránila zákonná prekážka. Prvé úkony vo veci boli vykonané po uplynutí označeného obdobia nečinnosti, pričom vzhľadom na dobu, ktorá uplynula od podania návrhu, išlo o také prvotné úkony, akými bola výzva na úpravu návrhu sťažovateľom (prechod na európsku menu) a zaplatenie súdneho poplatku. Z uvedeného ústavný súd uzavrel, že v konaní sp. zn. 32 Cb 116/01 pred Krajským súdom v Bratislave sa od podania návrhu v júli 2001 neuskutočnilo žiadne meritórne pojednávanie, pričom na doterajšej dobe konania sa sťažovateľka žiadnym spôsobom nepodieľala. Z doterajšieho priebehu konania súčasne vyplynulo, že súd ešte nezistil ani len základné skutočnosti, ktoré by mu mohli slúžiť ako podklad pre jeho budúce rozhodnutie, bez toho, že by jeho ďalšiemu postupu bola bránila akceptovateľná zákonná prekážka. Z tohto dôvodu ústavný súd rozhodol, že v konaní sp. zn. 32 Cb 116/01 pred Krajským súdom v Bratislave došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

1. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal Krajskému súdu v Bratislave, aby vo veci sp. zn. 32 Cb 116/01 konal bez zbytočných priet'ahov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti požadovala primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000,-- Sk. Odôvodnenosť jeho priznania zdôvodnila nasledovne:

„Máme za to, že zbytočnými prietahmi spôsobenými Krajským súdom v Bratislave vznikla sťažovateľovi značná nemajetková ujma, ktorá spočíva v tom, že vzhľadom na neistú právnu situáciu mnohokrát vznikol pri pristávaní na spornom pontóne konflikt medzi sťažovateľom, ktorý chcel odbaviť pasovú a colnú kontrolu a spoločnosťou Slovenská plavba a prístavy, a. s., ktorá nechcela v súčinnosti so Štátnou plavebnou správou sťažovateľovi prístup na pontón umožniť. V dôsledku toho sa zástupcovia sťažovateľa museli a musia neustále zúčastňovať na riešení týchto situácií a na mnohých rokovaníach so zástupcami Slovenskej plavby a prístavov, a. s., Štátnej plavebnej správy, cudzineckej polície a Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií. Táto situácia trvá až dodnes. V dôsledku neistého právneho vzťahu je navyše ohrozený a sťažený výkon podnikateľskej činnosti sťažovateľa, nakoľko Slovenská plavba a prístavy, a. s. znemožňujú vstup na pontón. Príslušníci pasovej a cudzineckej polície, ako aj zamestnanci sťažovateľa potom musia chodiť a vystupovať z plavidla po úzkej hliníkovej lávke, ktorá nevyhovuje zásadám bezpečnosti, najmä v zimnom období, a preto odmietajú kontrolu vykonať. Za účelom riešenia týchto situácií boli štatutárni zástupcovia sťažovateľa nútení podniknúť množstvo ciest z Rakúskej republiky na Slovensko.

V dôsledku neistého právneho vzťahu je teda sťažovateľ povinný podstupovať mnohé konflikty, opakované rokovania so slovenskými štátnymi orgánmi (Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, Štátna plavebná správa, colné orgány) prijímať opatrenia

a riešiť konflikty, ktoré by inak nevznikali, ak by bolo vo veci rozhodnuté. Korešpondenciou s uvedenými orgánmi dokladáme výrazne sťažený výkon podnikateľskej činnosti sťažovateľa. V prípade, žeby súd vo veci konal a rozhodol, bol by sporný stav jasný a podobné situácie by nevznikali.“

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Hoci ústavný súd prikázal Krajskému súdu v Bratislave, aby v označenom súdnom konaní konal bez zbytočných priet'ahov, vychádzal z názoru, že porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto jeho právomoci.

Vzhľadom na celkovú dobu nečinnosti Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 32 Cb 116/01, berúc do úvahy, že sťažovateľka sa o dĺžku tejto doby nijakým spôsobom nepričinila, a zohľadňujúc konkrétne okolnosti a povahu prípadu vrátane pozície sťažovateľky, ako aj naplnenie princípu spravodlivosti, ústavný súd považoval priznanie sumy 40 000,-- Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania, ktoré vznikli právnomu zástupcovi sťažovateľky advokátovi JUDr. M. Š. vo výške 8 800,-- Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2002, ktorá bola 12 811,-- Sk. Náhrada bola priznaná za dva úkony po 4 270,-- Sk a 130,-- Sk režijný paušál.

Trovy konania je Krajský súd v Bratislave povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. februára 2004